

Testimonis de 1714

Ramon Pla i Arxé

Aquest volum inclou cinc textos escrits durant el setge borbònic de Barcelona per ciutadans que expliquen el que han vist amb els seus propis ulls. Tres són partidaris de l'arxiduc –un catedràtic de lleis (Manuel Mas), un combatent anònim i un carmelita descalç (Manuel Soler)– i dos ho són del borbó –un notari (Aleix Claramunt) i un botifler anònim, finalment detingut–. Malgrat que Manuel Soler afirma que “tot lo que escric en est llibre és veritat” (321, cito per la pàgina d'aquesta edició) i, certament, ho sembla, una anàlisi històrica competent només la pot fer un especialista com Agustí Alcoberro. De tota manera, un lector menys expert constatarà algunes coses importants quan s'adonarà del que és comú a tots els textos: tots els autors escriuen en català, incloent-hi els botiflers, i tots coincideixen en la brutalitat del setge, l'ansietat pels queviures, la solemnitat dels actes religiosos –autèntics espais de concurrència social–, el degoteig de desertors, la rumorologia o les bombes. Però aquest lector també s'adonarà que malgrat la divergència en les opinions, alguns fets no es qüestionen.

Per exemple, el fet que hi ha en joc les llibertats i privilegis de Catalunya. Ho diu Mas a la fi del seu text (“esta [és] la lamentable tragèdia de nostra amada pàtria Barcelona, no tant, sobre ser molta, per la ruïna de sos edificis destruïda, com sens privilegi algun en son peculiar regimén y govern axí un tot deformada” (117)), però també ho diu el notari filipista quan es dol de la sang vessada “per a pèdrer nostres privilegis, que tant havían costat” (233). Una cosa similar passa amb la brutalitat del setge. El carmelita, el meu preferit, constata que s'han “penjat molts hòmens y dones, y altres junt ab criatures degollats, cosa que causa horror a l'ohir-o” (298), però el filipista

Cròniques del setge de Barcelona de 1713-1714

Edició d'Agustí Alcoberro i Mireia Campabadal

Editorial Barcino, 2014

378 pàgines, 30 euros

Claramunt també parla d’“homicidis [...] fam, misèria y demás tragèrias que, ab una guerra tan dilatada, se han experimentat” (224). Quan es refereixen a la resistència popular, el carmelita la descriu dient que és una “gran germandat entre els naturals” (319) i el filipista anònim ho confirma: “La pleva estava tan contenta de que se fes semblant fetxoria que, a professó, axían a vèurer-o” (131). Els uns l’anomenen *poble*; els altres, *plebs*, però el fenomen és el mateix.

El setge de Barcelona, segons J. Rigaud (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona).

També hi ha unanimitat sobre les conseqüències de la derrota: les conseqüències materials, tal com diu Soler en citar el duc de Pòpuli –que Soler qualifica de “gran gallina y [...]gran tirà” (342)–, el qual duc havia dit que “si podia tirar-nos tot lo foc de l’infern, nos lo tiraria, y que havia d’eresar tota Barcelona, de modo que los que vindran agen de dir ‘Aquí fou Barcelona’” (342), però també les conseqüències polítiques de la derrota, que comportaven “quedar sens privilegis, y esclaus per sempre”, tal com es podia preveure després del que havia dit Felip V, amb desvergonyiment, en l’acord amb la Gran Bretanya: “[El Rey] concede a todos los habitantes de Cathaluña [...] los privilegios que tienen y gozan los habitantes de ambas castillas que, de todos los espanyoles, son los más caros a su magestad catòlica” (87), com no s’oblida de recordar Mas. No es pot parlar més clar.

Molts també eren conscients del rastre històric que comportaven aquests fets. Ho sabia fra Josep Circuns, responsable de l’intercanvi de presoners, en una carta al brigadier francès Resves –el botifler anònim el cita– en què deia que Villarroel “quiere dar a la Europa exemplo de su constància o una perfecta imitaci3n de los hombres más dignos” (175) Però el que diu el carmelita és més impressionant quan afirma: “Lo estrago no es pot dir, però de vuy a 300 anys” –ara els fa– “se’n recordarà” (343). Profètic.